Lietas Nr. C33581818
Lietas arhīva Nr. C-2117-19/29
ECLI:LV:RIRT:2019:0107.C33581818.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Jūrmalā 2019.gada 7.janvārī

Rīgas rajona tiesas
tiesnese O.Žuka
ar tiesas sēžu sekretāri I.Grīnbergu
piedaloties prasītājai /pers. A/, prasītājas pārstāvei /pers. B/, atbildētājam /pers. C/,
atklātā tiesas sēdē 2018.gada 11.decembrī izskatīja civillietu /pers. A/ prasībā pret /pers. C/ par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītāja/pers. A/ 2018.gada 12.novembrī cēlusi tiesā prasību pret atbildētāju /pers. C/ par uzturlīdzekļu piedziņu, lūdzot tiesu piedzīt no atbildētāja par labu prasītājai uzturlīdzekļus bērna /pers. E/ uzturam 226,82 *euro* ik mēnesi, nosakot, ka uzturlīdzekļi maksājami no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas līdz bērna pilngadībai, bet spriedums izpildāms nekavējoties. Prasības pieteikums pamatots ar šādiem apstākļiem.

[1.1] /datums/piedzimusi pušu meita /pers. E/ (turpmāk bērns). Bērna aprūpi nodrošina prasītāja. Atbildētājs bērna uzturēšanā piedalās periodiski.

Atbildētājs strādā algotu darbu Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā, kā arī ir pašnodarbināta persona. Atbildētājs ikdienā pārvietojas ar transportlīdzekli VW Passat, ar reģistrācijas numuru /numurs/

No 2017.gada septembra līdz 2018.gada maijam bērns apmeklēja dejošanas nodarbības Majoru vidusskolā, bet no 2018.gada septembra bērns apmeklē Jūrmalas sporta kluba "Neguss" karatē nodarbības. Plānots, ka bērns mācīsies kalnu slēpošanu. Tā kā bērna pārvietošanās no un uz bērnu dārzu, kā arī ārpus bērnu dārza aktivitātēm tiek nodrošināta, pārvietojoties ar transportlīdzekli, aprēķinam tiek pievienota summa par degvielas iegādi.

Prasības summas aprēķinā prasītāja norādījusi, ka ikmēneša izdevumu apmērs kopsummā ir 453,64 *euro*.

[1.2] Prasība pamatota ar Civillikuma 177., 179.pantu.

[2] Tiesā 2018.gada 4.decembrī saņemti atbildētāja paskaidrojumi par prasību. Paskaidrojumos norādīts tālāk minētais.

Prasība tiek atzīta par uzturlīdzekļu 160 *euro* piedziņu ik mēnesi. Līdz šim atbildētājs ir maksājis uzturlīdzekļus 110 *euro* apmērā, kā arī iegādājies bērnam apģērbu, sporta tērpu, kancelejas preces, ar bērnu apmeklējis zoodārzu.

Uzturlīdzekļu aprēķinā ir iekļautas vairākas pozīcijas, kuras attiecināmas uz visas ģimenes uzturēšanu, nesamērīgas ar bērna faktiskajām vajadzībām.

Aprēķina pozīcija "par gāzi" jāsamazina no 360 *euro* līdz 160 *euro*, tā kā tā attiecas arī uz citiem ģimenes locekļiem. Aprēķinā norādītie maksājumi par elektrību, telefonu, internetu jāsamazina no 540 *euro* un 230 *euro*, maksājumi par ūdeni − no 420 *euro* līdz 242 *euro*, par atkritumu izvešanu − no 44 *euro* uz 22 *euro*, par mājokļa remontu − no 200 *euro* līdz 100 *euro* (turklāt 2016.gadā bērna dzīvesvietā ir veikts pilna apjoma kapitālais remonts un kosmētiskā remonta veikšana katru gadu nav nepieciešama).

Tā kā degvielas izdevumi ir attiecināmi arī uz citiem ģimenes locekļiem, bet pirmsskolas izglītības iestāde atrodas piecu minūšu brauciena attālumā no mājām, izdevumi samazināmi no 1 200 *euro* uz 600 *euro*.

Aprēķinā nepamatoti ir iekļautas pozīcijas – nekustamā īpašuma nodoklis, mājokļa apdrošināšana, jo šie maksājumi jāveic neatkarīgi no tā, vai mājoklī dzīvo bērns. Līdz ar to no aprēķina svītrojama summa 149,16 *euro* un 42,44 *euro*.

Ievērojot minēto, izdevumu aprēķina kopējā summa jāsamazina par 1 602 *euro* un kopējā bērnam nepieciešamā izdevumu summa ir 3 841,70 *euro* (5 443,70 *euro* – 1 602 *euro*), kas dalot abiem vecākiem uz pusēm ir 1 920,85 *euro* gadā jeb 160 *euro* mēnesī.

[3] Tiesas sēdē prasītāja prasību uzturēja daļēji, lūdzot piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus 220 *euro* ik mēnesi. Paskaidroja, ka viņai pieder nekustamais īpašums /adrese/, īpašumā vai turējumā nav reģistrēti transportlīdzekļi, bet viņas lietošanā ir nodots transportlīdzeklis. Neto ienākumi ir 715 *euro* ik mēnesi.

[4] Atbildētājs atzina prasību daļā par uzturlīdzekļu apmēra noteikšanu 160 *euro* ik mēnesi. Paskaidroja, ka viņam nepieder nekustamie īpašumi, īpašumā vai turējumā nav reģistrēti transportlīdzekļi. Pēc kopdzīves pārtraukšanas atbildētājs dzīvo pie saviem vecākiem. Atbildētāja neto ienākumi ir no 620 *euro* līdz 640 *euro*.

Motīvu daļa

[5] Izvērtējusi pušu paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudījusi un novērtējusi lietas materiālus, tiesa atzīst, ka prasība ir apmierināma daļēji.

[5.1] Ar dzimšanas apliecību Nr. LVDA034959 pierādīts, ka /pers. E/, dzimušas /datums/, vecāki ir /pers. C/ un /pers. A/.

Lietā nepastāv strīds par to, ka bērns dzīvo ar māti un atbildētāja pienākumu maksāt uzturlīdzekļus bērnam.

Prasītāja lūdz piedzīt no atbildētāja uzturlīdzekļus bērna uzturam 220 *euro* ik mēnesi, savukārt atbildētājs minēto prasījumu atzīst daļā par uzturlīdzekļu ikmēneša apmēru 160 *euro*.

Civillikuma 177.panta ceturtā daļa noteic, ka bērna uzturēšana ir ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšana, bērna kopšana,

izglītošana un audzināšana (garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšana, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot viņu sabiedriski derīgam darbam).

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 6.panta otrajā daļā ir noteikts, ka bērnam ir tiesības uz tādiem dzīves apstākļiem un labvēlīgu sociālo vidi, kas nodrošina pilnvērtīgu fizisko un intelektuālo attīstību. Katram bērnam ir jāsaņem atbilstošs uzturs, apģērbs un pajumte. Vecāku pienākums ir sagatavot bērnu patstāvīgai dzīvei sabiedrībā, pēc iespējas respektējot viņa individualitāti, ievērojot spējas un tieksmes (Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.panta pirmā daļa un 24.panta otrā daļa).

No minētā secināms, ka vecākiem ir pienākums nodrošināt bērnam ēdienu, apģērbu, mājokli, veselības aprūpi, kā arī materiālajām iespējām atbilstošu papildu izglītību un attīstību veicinošas nodarbības.

Civillikuma 179.pants noteic, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu. Šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Strīdus par uzturlīdzekļiem bērnam izšķir tiesa. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns ir šķirts no ģimenes vai nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem vai abiem vecākiem.

Tā kā bērns dzīvo pie prasītājas, tad viņa arī realizē bērna ikdienas aizgādību, nodrošina visas bērna vajadzības un ir tiesīga saņemt no atbildētāja līdzekļus bērna uzturam. Tāpat tiesa atzīst, ka pušu pienākums uzturēt savu bērnu ir absolūts, bet to ietekmē personas materiālais stāvoklis.

Tiesas sēdē nodibināts, ka prasītājai pieder nekustamais īpašums /adrese/, bet atbildētājam nekustamie īpašumi nepieder, pēc kopdzīves pārtraukšanas atbildētājs dzīvo pie saviem vecākiem. Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju minētā nekustamā īpašuma kadastrālā vērtība ir 20 207 *euro* (*sk.kadastrs.lv*).

No pušu paskaidrojumiem izriet, ka nedz prasītājas, nedz atbildētāja īpašumā vai turējumā nav reģistrēti transportlīdzekļi, prasītājas neto ienākumi ir 715 *euro*, bet atbildētāja − no 620 *euro* līdz 640 *euro*.

No Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras 2018.gada 16.novembra izziņas uz tiesas pieprasījumu izriet, ka laika posmā no 2018.gada 1.jūnija līdz 2018.gada 31.oktobrim prasītājai sniegto pakalpojumu apmērs ir 208,17 *euro*, bet atbildētājam – 1 040,02 *euro*.

No Valsts ieņēmuma dienesta 2018.gada 21.novembra izziņas redzams, ka no 2018.gada 1.jūnija līdz 2018.gada 31.oktobrim prasītājas gūtie ienākumi no algota darba Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā ir 5 125,98 *euro*. Savukārt atbildētājs no 2018.gada 14.maija reģistrējies kā saimnieciskās darbības veicējs, bet laika posmā no 2018.gada 1.jūnija līdz 2018.gada 31.oktobrim gūtie ienākumi no algota darba Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā ir 4 567,02 *euro*.

No AS "Swedbank" maksājuma uzdevumiem redzams, ka atbildētājs veicis naudas līdzekļu pārskaitījumu prasītājai 2018.gada 14.augustā – 100 *euro*, 2018.gada 4.septembrī – 110 *euro*, 2018.gada 6.novembrī −110 *euro*, 2018.gada 25.novembrī −110 *euro*, 2018.gada 11.decembrī – 160 *euro*.

Lietā nepastāv strīds, ka atbildētājs 2018.gada rudenī ir pircis bērnam apģērbu un kancelejas preces, minēto apliecina arī iesniegtie maksājumu dokumenti (*sk.lietas 84., 86., 87., 90.- 92.lpp.*).

Nosakot piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru tiesa ņem vērā Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 18.maija spriedumā lietā Nr.SKC-863/2011 izteikto atziņu, ka tiesa var atbrīvot lietas dalībniekus no pierādījumu iesniegšanas, ja tiesa atzīst par vispārzināmu, ka bērna uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem u.t.t..

Līdz ar to tiesa atzīst par vispārzināmu faktu to, ka bērnu ikmēneša izdevumos ietilpst līdzekļi pārtikas, apģērba, medicīnas, mājokļa u.c. izdevumu apmaksai. Turklāt uzturlīdzekļu prasījumos pēc to rakstura un specifikas nav iespējams noteikt precīzu, konstantu summu, jo izdevumi ir mainīgi, t.sk., atkarīgi no dažādiem faktoriem katrā konkrētā mēnesī. Nosakot uzturlīdzekļu apmēru, tiesai ir pienākums izvērtēt nepieciešamo izdevumu apmēru un vecāku mantisko stāvokli, kā arī vecāka objektīvās iespējas nodrošināt noteiktu summu bērna uzturam.

Tiesa neapšauba to, ka prasītāja var iztērēt bērna uzturam aprēķinā minēto naudas summu mēneša laikā, bet atzīst, ka bērnam ar tiesas spriedumu nosakāmo uzturlīdzekļu apmērs ir cieši saistīts ar katra vecāka maksātspēju un objektīvu nepieciešamību.

Atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumu Nr.37 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" 2.puktam katra vecāka pienākums ir nodrošināt uzturlīdzekļus katram bērnam no viņa piedzimšanas līdz 18 gadu sasniegšanai – 25% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015.gada 24.novembra noteikumiem Nr. 656 "Noteikumi par minimālās mēneša darba algas apmēru normālā darba laika ietvaros un minimālās stundas tarifa likmes aprēķināšanu" 2.punktu minimālā mēneša darba alga normālā darba laika ietvaros no 2018.gada 1.janvāra ir 430 *euro*.

Tā kā bērns sasniedzis 5 gadu vecumu, minimālais uzturlīdzekļu apmērs bērnam ir 107,50 *euro*, palielinoties vai samazinoties valstī noteiktajai minimālai mēneša darba algai, piedzenamo uzturlīdzekļu apmērs palielināms vai samazināms proporcionāli minimālās mēneša darba algas apmēram.

Tiesa ņem vērā minētās ziņas par pušu mantisko stāvokli, to, ka izdevumi tam vecākam, kurš ikdienā rūpējas par bērnu un audzina to, vienmēr ir lielāki.

Ministru kabineta noteikumos noteiktais minimālais slieksnis piedzenams tikai tad, ja atbildētājam ir īpaši apstākļi, kad viņš objektīvi nevar sniegt līdzekļus vispār vai var tos sniegt minimālajā apmērā, bet lietā nav gūti pierādījumi, kas apliecinātu tādus apstākļus.

Konkrētajā gadījuma prasītājai ir labāks mantiskais stāvoklis nekā atbildētājam, bet arī atbildētāja mantiskais stāvoklis nav atzīstams par sliktu.

Tiesa nekonstatēja tādus apstākļus, kas dotu pamatu piedzīt no atbildētāja līdzekļus bērna uzturam prasītājas norādītajā apmērā.

Tiesa atzīst, ka saskaņā ar Civillikuma 177.panta pirmo daļu uzturlīdzekļi piedzenami līdz bērna pilngadībai, tas ir, kamēr bērns ir vecāku aizgādībā.

Civillikuma 179.panta piektā daļa noteic, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Uzturlīdzekļu piedziņai ir ilgstošs raksturs un uzturlīdzekļu apmērs ir saistīts ar valstī noteikto minimālo mēnešalgu, līdz ar to tiesa atzīst, ka nepilngadīgā bērna interesēs ir spriedumā noteikt, ka uzturlīdzekļu summa nevar būt mazāka par Ministru kabineta noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas judikatūru prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam uzturlīdzekļi piedzenami no brīža, kad celta prasība tiesā, jo ar prasības celšanas brīdi attiecīgā persona uzsāk savu ar likumu garantēto civilo tiesību aizsardzības realizāciju tiesā (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 29.augusta spriedumu lietā Nr. SKC-556*).

Prasības summas aprēķinā prasītāja norādījusi, ka ikmēneša izdevumu apmērs kopsummā ir 453,64 *euro* ik mēnesi.

Tiesas ieskatā uzturlīdzekļu izdevumu apmērs ir nosakāms 389,02 *euro* mēnesī.

Ņemot vērā to, ka izdevumu apmērs mainīsies atkarībā no sezonas, bērnam šobrīd ir 5 gadi, bet, vajadzībām un izdevumiem mainoties, pusēm ir tiesības vērsties tiesā ar pieteikumu par uzturlīdzekļu apmēra samazināšanu vai palielināšanu, par pamatotu atzīstama prasītājas norādītā pozīcija mājoklis – 64,82 *euro* apmērā, veselība, higiēna – 30,70 *euro*, izglītība un audzināšana – 48,50 *euro* (ziedojums bērnu dārzam 8,50 *euro*+ bērnu dārza mācību materiāli – 5 *euro*, sporta skolas maksa 35 *euro* (atbilstoši iesniegtajiem pierādījumiem)), atpūta, kultūras un sporta aktivitātes – 20 *euro*, apģērbs un gultas veļa – 50 *euro*, pārtika – 95 *euro*, mēbeles – 20 *euro*, remonts – 20 *euro*, sadzīves tehnika – 20 *euro*, degviela – 20 *euro* (aprēķinā norādītie

degvielas izdevumi nav pamatoti ar attāluma, maršrutu datiem un degvielas patēriņu). Bērnam nepieciešamo izdevumu kopsumma, kuru var nodrošināt vecāki ar tiesas konstatēto vecāku mantisko stāvokli, tiesas ieskatā ir 389,02 *euro*. Pārējās pozīcijas un to apmēru tiesa atzīst par nepierādītu.

Ņemot vērā pušu mantisko stāvokli, secināms, ka no atbildētāja ir pamats piedzīt bērna uzturam uzturlīdzekļus 180 *euro* ik mēnesi, atzīstot, ka prasītājai jānodrošina bērna uzturam naudas summa 209,02 *euro* ik mēnesi.

Tiesa atzīst, ka prasības pieteikumā minētais uzturlīdzekļu apmērs nav samērīgs ar lietas materiālos esošo informāciju par atbildētāja ienākumiem, turklāt tiesas ieskatā bērnu uzturēšanas izdevumiem jābūt samērīgiem ar vecāku faktisko mantas stāvokli, tādējādi tie ir plānojami, ņemot vērā vecāku mantiskās iespējas.

[5.2] Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punkts noteic, ka prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu atbrīvoti no tiesas izdevumu samaksas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas bijis atbrīvots, piespriežami no atbildētāja valsts ienākumos.

Tā kā prasītāja no tiesas izdevumu samaksas šajā lietā atbrīvota, tiesas izdevumi valsts ienākumos piespriežami no atbildētāja.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta b) apakšpunktam par prasību, kas novērtējama naudas summā no 2135 *euro* līdz 7114 *euro*, maksājama valsts nodeva 320 *euro* plus 4 procenti no prasības summas, kas pārsniedz 2134 *euro*,

Civillikuma 35.panta pirmās daļas 3.punkts noteic, ka prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu prasības summa ir maksājumu kopsumma par vienu gadu.

Līdz ar to no atbildētāja valsts labā piedzenama valsts nodeva 321,04 *euro*, kas aprēķināta no prasības summas 2 160 *euro* = 12 mēneši x 180 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 2,66 *euro*.

[5.3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 205.panta pirmās daļas 1.punktu pēc lietas dalībnieka lūguma tiesa spriedumā var noteikt, ka pilnīgi vai noteiktā daļā nekavējoties izpildāmi spriedumi par līdzekļu piedziņu bērnu uzturēšanai.

Ievērojot minēto, tiesa prasītājas lūgumu noteikt nekavējošu sprieduma izpildi atzīst par apmierināmu un bērna interesēm atbilstošu.

[5.4] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu atbildētājam nosakāms termiņš sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

[6] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.pantu, 42.panta pirmo daļu, 43.panta pirmās daļas 3.punktu, 97.pantu, 193.pantu, 199.pantu, 204.[1] pantu, 205.panta pirmās daļas 1.punktu, tiesa

nosprieda

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, /pers. A/, personas kods /personas kods/, labā uzturlīdzekļus bērna /pers. E/, personas kods /personas kods/, uzturam 180 *euro* (viens simts astoņdesmit *euro*) ik mēnesi, bet ne mazāk kā Ministru kabineta valstī noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmērā, sākot no 2018.gada 12.novembra līdz bērna pilngadības sasniegšanai, minētajā laika posmā veiktos uzturlīdzekļu maksājumus ieskaitīt sprieduma izpildē. Uzturlīdzekļu samaksa veicama kontā Nr./numurs/, AS "Swedbank".

Spriedums daļā par uzturlīdzekļu piedziņu izpildāms nekavējoties.

Pārējā daļā prasību noraidīt.

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 321,04 *euro* (trīs simti divdesmit viens *euro* un četri centi).

Piedzīt no /pers. C/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,66 *euro* (divi *euro* un sešdesmit seši centi).

Sprieduma daļā par tiesas izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei noteikt termiņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par valsts nodevas piedziņu, samaksu veikt Valsts kases kontā Nr. LV55TREL1060190911200, un maksājumu apliecinošu dokumentu norādītajā termiņā iesniegt Rīgas rajona tiesas kancelejā.

Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu, samaksu veikt Tiesu administrācijas kontā Nr. LV51TREL2190458019000, un maksājumu apliecinošu dokumentu norādītajā termiņā iesniegt Rīgas rajona tiesas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas, apelācijas sūdzību iesniedzot Rīgas rajona tiesā.

Tiesnese O.Žuka